

wordt weergegeven veel beperkter dan in de voorgaande overzichten.

Hilde TUBEX

Wat doen criminaliteitsanalisten?

INLEIDING

Het begrip Misdaadanalyse is uiteraard niet exhaustief in het bepalen van wat analisten verrichten.¹ Men gebruikt beter de omschrijving criminaliteitsanalyse. Omwille van de naambekendheid binnen de eigen organisatie wordt deze verbetering echter niet doorgevoerd. Diensten voor criminaliteitsanalyse zijn vaak ook opgenomen in andere diensten van de politieorganisatie (Planning, Informatiecentrum, Studiecel, ...).

In dit artikel wordt enkel verwezen naar *Criminaliteitsanalyse* binnen de korpsen van de *gemeentepolitie*. Binnen de Rijkswacht en de Gerechtelijke Politie bij de Parketten (GPP) zijn deze diensten anders georganiseerd. Zo is er bij de Rijkswacht op brigadeniveau een minder nauwe samenwerking tussen operationele en strategische analisten en is men bij de GPP voornamelijk bezig met operationele analyse. In dit artikel wordt de dienst Criminaliteitsanalyse van de Antwerpse Stedelijke Politie als case genomen. Het Bureau Misdaadanalyse van de Antwerpse politie is ondertussen volledig ingebed in de werking van het korps en samenwerking met andere korpsen ligt voor de hand. De dienst werd door de politie zelf opgestart in 1991. De continue steun van Commissaris T. DYCK (die de dienst oprichtte na een werkbezoek aan de politie van Berlijn²) heeft zeker bijgedragen tot de aanvaarding van de dienst (burgers o.l.v. van een adjunct-commissaris) binnen de politieorganisatie.

1. Men analyseert niet alleen de misdaden maar ook de wanbedrijven, overtredingen, inbreuken en vormen van overlast die niet in proces-verbaal worden geregistreerd maar toch een impact hebben op het veiligheidsgevoel (Veiligheidsmonitor bv. 'Overlast groepen jongeren'). Effectevalutie Veiligheids- en Samenlevingscontract 1998 en 1999, Bureau Misdaadanalyse (in opdracht van Binnenlandse Zaken (Algemene Rijspolitie (ARP), Algemene Politie-eenheden (APSD), en Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid (VSPD)), niet gepubliceerd.
2. Na dit bezoek werd ook de dienst Jongerenroepsgeweld opgericht. De financiële steun vanuit het Veiligheids- en

→

2. WAT IS CRIMINALITEITSANALYSE?

2.1. Een definitie

Criminaliteitsanalyse is het opsporen en inzichtelijk maken van verbanden tussen criminaliteitsgegevens onderling en andere mogelijk relevante gegevens met het oog op de praktijk van politie en justitie.³

Criminaliteitsanalyse onderscheidt zich van de criminologie door de verwachting dat de informatie toepasbare gegevens oplevert voor politie- en opsporingsonderzoek/strategie.

Analyse op zich, is het tot een geheel samenvoegen van losse gegevens, die uit diverse bronnen worden verkregen, zodat de juiste betekenis aan deze gegevens kan worden gegeven en er informatie ontstaat.

Om inzicht te verkrijgen in wat Criminaliteitsanalyse eigenlijk is geven wij hier een overzicht van de verschillende vormen en de gehanteerde begrippen.

2.2. Het begrippenkader

De aandacht kan bij Criminaliteitsanalyse gericht zijn op:

1. gegevens betreffende *misdrijven*
2. gegevens *over daders en slachtoffers* van misdrijven
3. gegevens over *politieoptreden* in het kader van het voorkomen en bestrijden van criminaliteit.

Het *doel* van Criminaliteitsanalyse kan zijn:
– *Beleidsgericht* (= strategisch)

Een overzicht te verschaffen op basis van algemene gegevens betreffende verdachten, daders, criminaliteit of gehanteerde methoden bij het bestrijden en voorkomen van criminaliteit, en op basis van dat overzicht conclusies en aanbevelingen te formuleren, om het veiligheidsbeleid⁴ te ondersteunen.

→

- Samenlevingscontract heeft sterk bijgedragen tot de uitbouw van dergelijke vernieuwende diensten. Het Bureau Misdaadanalyse werd in het eerste jaar uitgebouwd door Adjunct-Commissaris PETER VAN DER HEYDEN onder leiding van Adjunct-Commissaris Hoofdinspecteur P. HERMANS en Commissaris T. DYCK.
3. Drs. A.W.M. VAN DER HEIJDEN, 'De ontwikkeling van Misdaadanalyse in Nederland', in *Inkijk in: Criminele Inlichtingendiensten, Misdaadanalyse en Pseudokoop*, Rechercheschool Zutphen, 1989.
 4. In de meest ruime betekenis van het begrip veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid is meer dan een beleid m.b.t. geregistreerde criminaliteit.

– *Zaak/dadergericht* (= operationeel)

De beschikbare informatie betreffende een misdrijf, dadergroep of politieactie inzichtelijk te maken om van daaruit conclusies en aanbevelingen te formuleren, teneinde het rechercheonderzoek in een concrete zaak te ondersteunen.

2.3. *Het 'onderscheid' tussen de kernfuncties Strategische en Operationele Analyse*

2.3.1. De strategische analysevormen (beleidsgericht)

Criminaliteitsbeeldanalyse:

Het bepalen van de aard, omvang en ontwikkeling van (een bepaalde vorm van) criminaliteit in een geografisch gebied in een bepaalde periode. Het doel is strategisch, het onderwerp is een delict (of meerdere delicten) en de reikwijdte is een bepaald geografisch gebied (bv. Analyse van de zware diefstallen in appartement/woning eerste semester 1998/99 voor de zone Zuid).

Algemene profielanalyse:

Het detecteren van typerende kenmerken van personen die een zelfde delict plegen, of het naar boven halen van typerende kenmerken van slachtoffers van bepaalde soorten misdrijven. Men zoekt naar homogene groepen binnen de dader- en slachtofferpopulatie. Het doel is strategisch, het onderwerp zijn de daders of de slachtoffers, de reikwijdte is een bepaalde vorm van criminaliteit (bv. Analyse van minderjarige daders van gewelddadige diefstal).

Methodenanalyse:

Het bestuderen en evalueren van een bepaalde techniek of tactiek die werd gehanteerd in een politieonderzoek. Het doel is strategisch, het onderwerp is de werkwijze van de politie, de reikwijdte (o.a. effect van de actie) is het optreden in bepaalde soorten onderzoek (bv. Evaluatie van een weekend-actie tegen straatcriminaliteit met het oog op het in kaart brengen van de effecten op preventief en gerechtelijk vlak).

2.3.2. *De operationele analysevormen (zaak-/dadergericht)*

Zaakanalyse:

Het structureren van gegevens in een concrete zaak, opdat een beeld wordt verkregen van de loop der gebeurtenissen. Het doel is operationeel,

het onderwerp is een delict, de reikwijdte een bepaald delict of een aantal met elkaar samenhangende delicten (bv. Analyse van één bepaalde hold-up).

Zaakvergelijkende analyse:

Het overzichtelijk maken van alle gegevens betreffende meerdere feiten van hetzelfde type teneinde een of meerdere daders of dadergroepen te detecteren die hiervoor verantwoordelijk kunnen zijn (verhoging van de ophelderings- en oplossingsgraad). Het doel is operationeel, het onderwerp zijn delicten, de reikwijdte een aantal gelijksoortige delicten (bv. Analyse van een reeks feiten met een gelijkaardige modus operandus (bv. handtasroof).

Dadergroepanalyse:

Het structureren en vergelijken van gegevens die over een bepaalde groep daders beschikbaar zijn, teneinde de relatie tussen deze daders inzichtelijk te maken. Het doel is operationeel, het onderwerp zijn de daders, de reikwijdte een bepaalde dadergroep. Hier worden de zogenaamde relatieschema's gehanteerd (bv. Het in kaart brengen van een criminele organisatie).

Specifieke profielanalyse:

Het maken van een beschrijving van de dader(s) aan de hand van een onderzoek op de plaats van het misdrijf, getuigenverklaringen en alle overige gegevens teneinde aanwijzingen te vinden die richting kunnen geven aan het onderzoek. Het doel is operationeel, het onderwerp zijn de daders, de reikwijdte zijn de plegers van een bepaald delict (bv. Analyse in het kader van een reeks misdrijven tegen de lichamelijke integriteit).

Operatieanalyse:

Op basis van concrete gegevens een bepaalde zaak doorgronden. Het detecteren en vooropstellen van verbanden die bestaan tussen de verschillende componenten van een dossier. Door de formulering van hypothesen en aanbevelingen geeft men richting aan een bepaald onderzoek om de kwaliteit van het gerechtelijk werk te verbeteren. Het doel is operationeel, het onderwerp is de reikwijdte van een bepaald (lopend) onderzoek (bv. Evaluatie van een observatieactie).

3. DE BESCHIKBARE BRONNEN

3.1. Registraties van politiediensten (processen-verbaal)

Binnen iedere lokale politiedienst bestaat wel één of andere vorm van automatische registratie van processen-verbaal (PIP, POLIS, ...). Deze registraties vormen vaak de basisvatting voor de Geïntegreerde Interpolitiële CriminaliteitsStatistieken (GICS) van de Algemene Politie-eurondienst/afdeling politiebeleidsondersteuning (APSD/PBO). Daar de GICS tot op heden vrij laat worden overgemaakt aan de politiediensten, gebruiken deze eigen registratiesystemen voor hun analyses. Algemeen spreekt men hier over 'harde informatie'.⁵

De door de stedelijke politie van Antwerpen gebruikte cijfergegevens worden dagelijks geëxtraheerd uit het geautomatiseerd PANDA-vroegnotasysteem. PANDA staat voor Politie Antwerpen Netwerk voor Data-Administratie. De feiten geregistreerd door politie, rijkswacht en gerechtelijke politie⁶ worden dagelijks ingegeven op PC. Deze gegevens worden via een geautomatiseerd netwerk doorgegeven aan de dienst documentatie. Deze dienst is verantwoordelijk voor de codering en voert ook een kwaliteitscontrole uit. Vanaf het magische jaar 2000 zal het ganse korps overschakelen op PIP.⁷ Momenteel worden reeds enkele toepassingen van PIP gebruikt in vier politiezones.

De dienst documentatie geeft dagelijks aan het Bureau Misdaadanalyse een diskette met daarop de gecodeerde feiten van de laatste 24 uur. Op deze manier wordt een feiten- en daderbestand geproduceerd dat gebruikt wordt bij de analyses. Deze input wordt ook gehanteerd voor het produceren van de dagelijkse vroegnota, waarin de registraties van de afgelopen 24 uur worden geordend en verspreid naar de verschillende recherche-

afdelingen. Dit is de productie van het DAGO⁸-bestand, een relationele database die gevoed wordt door PIP, PANDA, de gegevens van Rijkswacht en GPP en de éénvormige formulieren (formulieren 2, 3 en 4⁹).

De registratie van slachtoffergegevens (zowel op het lokale als federale niveau) is momenteel nog niet van die aard om studies te maken die algemene uitspraken toelaten. De Veiligheidsmonitor daarentegen biedt wel de mogelijkheid richting te geven aan dergelijke onderzoeken en gaf reeds een eerste beeld van het slachtofferschap op federaal en lokaal vlak.

De dienst hoopt dat bij de omschakeling naar PIP (Politie Informatica Project) de kwaliteit van de gegevens zal verbeteren gelet op de sterke afhankelijkheid van de registratie in de eerste lijn.

De kwaliteit van deze gegevens is van fundamenteel belang bij criminaliteitsanalyse. Het streven naar een kwaliteitsverbetering (volledigheid en tijdige inbreng) van de input, voornamelijk op basis van processen-verbaal, is een permanente zorg.

Op basis van de gegevens uit PANDA volgt het Bureau Misdaadanalyse de evolutie van de criminaliteit in Antwerpen op de voet en biedt maandelijks, trimestriële, halfjaarlijkse en jaarlijkse statistieken, 'spreadsheets, cartografische projecties en verslagen aan. In deze rapporten wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste vormen van criminaliteit in de stad en worden probleemanalyses en beleidsvoorstellen rond criminaliteitsbeheersing ontwikkeld. Andere bronnen (zie infra) worden gehanteerd om de analyses te verrijken en te verfijnen.

Regelmatig wordt een toepassing van operationele analyse gevraagd door de rechercheurs van de opsporingsdienst. Aan de hand van de dossiers van een researcheteam en met behulp van het software programma Analyst Notebook, worden gegevens van verschillende aard verwerkt tot overzichtelijke relatieschema's, dadergroepanalyses of zaakanalyses. Deze toepassingen worden gemaakt op basis van harde en zachte informatie. Harde informatie is deze die vermeld staat, en in principe 'hard' is gemaakt in de loop van het onderzoek in een proces-verbaal. Onder zachte

5. Verschillende grootstedelijke korpsen waren reeds voor 1994 (eerste registraties op basis van de nomenclatuur van de Algemene Politie-eurondienst) bezig met het structureerd registreren en analyseren van processen-verbaal.

6. De uitwisseling gebeurt via een pendeldiskette, ook hier is de dienst afhankelijk van de snelheid en kwaliteit van registratie.

7. Politie Informatica Project: informatie over dit systeem is te verkrijgen bij het PIP-secretariaat van Binnenlandse Zaken, Koningsstraat 56, 1000 Brussel (02/500 25 35).

8. DAGO: Verwijst naar de vroeger gehanteerde dagorders.

9. Formulier twee: onbekende dader, Formulier drie: geseinde dader, Formulier vier: gevatte dader.

informatie valt zowel de informatie die bekomen wordt bij gecodeerde tipgevers, als deze aanwezig in het notaboekje van de wijkagent of van de onderzoeker.¹⁰

3.2. Algemene Politieonderzoek/afdeling Politiebeleidsondersteuning

3.2.1. De Geïntegreerde Interpolitiële CriminaliteitsStatistiek (GICS)

Het Bureau Misdaadanalyse werkt nauw samen met de APSD (Algemene Politieonderzoek, afdeling Politiebeleidsondersteuning). Twee leden van het Bureau zetelen in het redactiecomité, dat in samenwerking met de Rijkswacht en de Gerechtelijke Politie instaat voor de interpretatie en contextualisering van de geïntegreerde fenomeenstatistiek voor het gerechtelijk arrondissement Antwerpen (GICS). De GICS worden onder meer gehanteerd voor rapportage aan de Burgemeester, de Hoofddirectie, de Preventieambtenaar, de Preventieraad en het Ministerie van Binnenlandse Zaken (o.a. VSPP en ARP).

3.2.2. De Veiligheidsmonitor

In 1997 werd voor de eerste maal een Veiligheidsmonitor (bevolkingsenquête¹¹) georganiseerd op federaal, gewestelijk en lokaal vlak (steden met een Veiligheids- en Samenlevingscontract en enkele andere gemeenten). De Veiligheidsmonitor is een bevolkingsonderzoek, gebaseerd op een representatieve steekproef. Algemeen doel van de Veiligheidsmonitor is te peilen naar de noden van de bevolking inzake veiligheid en politie. Naast het naar boven brengen van dark-number of niet geregistreerde criminaliteit bezorgt de Veiligheidsmonitor ook informatie over de onveiligheidsfenomenen en -gevoelens, slachtofferschap en opinies met betrekking tot het functioneren van de politiediensten. Via de module 'buurtproblemen' komen ook situaties naar boven die misschien niet strafbaar zijn, maar een eventuele invloed hebben op het veiligheidsgevoel van de bevolking (rondhanggedrag, verloedering, verkeer, ...). Deze informatie is bruikbaar bij de beleidsontwikkeling en -evaluatie inzake veiligheid en politie.

In 1998 werd ook een Veiligheidsmonitor afgenomen in vier geselecteerde buurten. Dit liet ons toe de resultaten verfijnder te interpreteren. Het ging om twee kansarme buurten, een meer residentiële buurt en een zogenaamde 'slaapwijk'. De selectie van de buurten gebeurde door het Bureau Misdaadanalyse in opdracht van en in samenwerking met de Burgemeester en de Hoofddirectie van Antwerpen.

In 1998 werd ook een Veiligheidsmonitor afgenomen in vier geselecteerde buurten. Dit liet ons toe de resultaten verfijnder te interpreteren. Het ging om twee kansarme buurten, een meer residentiële buurt en een zogenaamde 'slaapwijk'. De selectie van de buurten gebeurde door het Bureau Misdaadanalyse in opdracht van en in samenwerking met de Burgemeester en de Hoofddirectie van Antwerpen.

3.3. Het Maandelijks Criminaliteits- en Klachtvergelijkingrapport (MCK)

Het MCK¹² kan eerder beschouwd worden als een methode van rapportage en presentatie van de geregistreerde criminaliteit. Sinds ongeveer een jaar worden deze maandelijks rapporten echter aangevuld met een overzicht van alle preventieve acties die door de politie worden ondernomen. Voor de politie en de dienst Criminaliteitsanalyse vormt dit overzicht uiteraard een belangrijke bron van informatie. In 1998 werd immers een speciaal softwareprogramma ontwikkeld dat de dienst Misdaadanalyse en de Centrale Preventiedienst toelaat om ondernomen preventieve en repressieve acties beter op te volgen en te evalueren. Hierdoor kon de maandelijks rapportage aan de vergadering commissarissen verbeterd worden. De kwaliteit van de registratie is hier eveneens van fundamenteel belang.

3.4. Andere bronnen

Er bestaan nog een hele reeks bronnen waarmee een dienst Criminaliteitsanalyse aan de slag kan. Idealiter zou een dergelijke dienst over alle lokale databanken met betrekking tot criminaliteit, over-

10. PETER VAN DER HEYDEN, De Criminele Informatie Dienst, Voorlopige paper aan de Stuurgroep Korpsverbeteringen, 1999 (niet gepubliceerd). In Nederland wordt in sommige onderzoeken ook de roddelpers beschouwd als een bron van informatie. Ondanks het structureel personeelstekort tracht het Bureau Misdaadanalyse ook een knipselmap met relevante informatie bij te houden. Zie ook Actieplan georganiseerde criminaliteit en proactieve Recherche van 10/2/1997 of COLI/98 inzake proactieve Recherche.

11. P. PONSAERS, L.-M. STIEL et al., *De Veiligheidsmonitor 1998; beschrijving van de federale bevraging*, Brussel, APSD/PBO, Kluwer Editorial, 1999.

12. Voor meer informatie in verband met de organisatie van de Stedelijke Politie Antwerpen en de rapportage over criminaliteitscijfers zie: E. DEVROE, 'Het Comstat-project' in *Handboek Criminaliteitspreventie*, afl. 8, december 1998, p. 29-48.

last, gerechtelijke informatie en zeker ook socio-economische en -demografische gegevens moeten kunnen beschikken. We streven er immers naar om ons niet te beperken tot het louter opvolgen van de criminaliteit en het draaien van univariate tabellen. We wensen ook sociaal-wetenschappelijk onderzoek te verrichten dat een bijdrage kan leveren tot een veilige en leefbare stad. Het vergaren van de nodige data en informatie is dan ook een constante zorg. Het zou ons echter te ver leiden om de reeds aanwezige data en bronnen in detail te bespreken. In principe hebben we een hele reeks socio-demografische gegevens ter onze beschikking. De uitwisseling van deze informatie verloopt echter niet altijd even vlot.

4. EEN OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN VAN HET BUREAU MISDAADANALYSE VAN DE ANTWERPSE POLITIE

4.1. Inleiding

We beperken dit overzicht voornamelijk tot strategische analyse, voor toelichtingen in verband met operationele analyse is de toegemeten ruimte te beperkt.

Criminaliteitsanalisten beogen meer dan alleen het verzamelen van statistische gegevens en het in kaart brengen van de criminaliteit. Zij participeren ook in geïntegreerde projecten van preventieve en repressieve aard. Het Bureau Misdaadanalyse wordt bij alle fasen van deze projecten betrokken, van voorbereiding tot evaluatie en levert hierbij een creatieve bijdrage aan geïntegreerde projectwerking. Op basis van objectieve cijfergegevens worden voorstellen naar het beleid en de werking van de politie toe ontwikkelt. Ook de diensten van het Veiligheids- en Samenlevingscontract en de Burgemeester ontvangen regelmatig rapporten van onze dienst.

4.2. Ontwikkelingen

4.2.1. Intern

Een belangrijke mijlpaal is de ontwikkeling van de maandelijkse Criminaliteits- en Klachtvergelijkingrapporten (MCK) met betrekking tot de korpsprioriteiten en de krachtlijnen van het Veiligheidscharter. Het MCK is gebaseerd op een model gehanteerd door de Newyorkse politie. N.a.v. een artikel over deze Compstat-methode in Law Enforcement News van 31 december 1996 werd

meer informatie gevraagd bij de politie van New York. Deze hanteert een 'Weekly crime/arrest comparison report' waarbij ieder wijkteamofficier de evolutie van de criminaliteit ter beschikking krijgt. Op de wekelijkse vergaderingen wordt een bespreking van de ontwikkelingen verwacht van de lokale verantwoordelijke. Hierbij dient hij/zij aan te geven welke noodzakelijke beleidsmaatregelen men zal nemen ter beheersing van de criminaliteit in zijn gebied. Er worden sancties¹³ voorzien wanneer hierin geen succes wordt geboekt.

In opdracht van waarnemend Hoofdcommissaris T. DYCK werd door de informaticus van Misdaadanalyse¹⁴ een programma geschreven waarbij de Compstat-methode als leidraad werd gehanteerd. Het databestand (feiten en daders) wordt maandelijks net voor de Vergadering Commissarissen afgesloten zodat de gegevens zo volledig mogelijk zijn.

Deze rapporten zijn ondertussen uitgegroeid tot een standaardprocedure ter opvolging van de criminaliteit en fungeren als een criminaliteitsmeter. De evolutie per maand en per jaar van de korpsprioriteiten wordt weergegeven over de afgelopen twee jaren. Dit laat de commissarissen toe om snel en adequaat te reageren op een belangrijke stijging van de criminaliteit in hun zone of bepaalde wijken. Dit rapport wordt telkens door één of twee leden van het Bureau Misdaadanalyse toegelicht op de vergadering commissarissen. Sinds kort worden de maandelijkse rapporten aangevuld met een overzicht van alle preventieve acties die door de politie worden ondernomen. De mensen van de preventiedienst lichten specifiek de evolutie van de fietsdiefstallen, de inbraken in voertuigen en de diefstal met verzwarende omstandigheden in appartementen/woningen toe.

4.2.2. Extern

De Geïntegreerde Interpolitiële CriminaliteitsStatistiek en de Veiligheidsmonitor worden voornamelijk gehanteerd bij onderhandelingen met externe partners en het maken van rapporten voor

13. De politie van New York spreekt hierover in termen van zero-tolerance binnen de eigen organisatie. Met andere woorden falend beleid wordt bijgestuurd, druggebruik door politiepersoneel betekent ontslag, men stelt hogere eisen op het vlak van scholing, ...

14. Een informaticus-programmeur is onontbeerlijk voor een dienst Criminaliteitsanalyse. Auteur programma aanmaak MCK-tabellen: Sven LANGENAKENS.

Binnenlandse Zaken, de lokale Preventieraad, enz... De dienst streeft ernaar om zoveel mogelijk de officiële cijfers van de Algemene Politie-eenheid te hanteren. Dit is echter niet altijd mogelijk.

We worden ook sterk betrokken bij evaluatie en uitwerking van het Veiligheidscharter voor de Interpolitiezone Antwerpen/Zwijndrecht.

4.2.3. Dagelijkse werking

Het Bureau Misdaadanalyse maakt vooral vergelijkende rapporten voor specifieke buurten waar preventieprojecten lopen of eventueel opgestart worden. Centraal of zonaal geplande acties worden op vraag van de opdrachtgever(s) geëvalueerd.

Bepaalde buurten in Antwerpen worden regelmatig geëvalueerd ten behoeve van de zonale preventiecellen, de wijkteams, de Hoofdcommissaris en de Burgemeester. Het voordeel hiervan is dat men na verloop van tijd een gestandaardiseerde methode en presentatie bekomt die toelaat om snel en adequaat te reageren op bepaalde problemen in verband met criminaliteit. Deze maandelijkse rapporten kan men eigenlijk beschouwen als een soort van criminaliteitsbarometer. Toch waagt het Bureau zich zelden of nooit aan prognoses. In deze buurten spelen immers te veel oncontroleerbare factoren een rol, zodanig dat voorspellingen niet altijd even betrouwbaar zouden zijn.

5. CONCLUSIES

Een goed uitgebouwde dienst Criminaliteitsanalyse levert kort samengevat een aantal belangrijke voordelen voor de politie en het stedelijk beleid:

- Informatie die voorhanden is wordt onderkend en gebruikt. Er is vaak veel informatie beschikbaar binnen de eigen organisatie alleen wordt deze verkeerd of helemaal niet aangewend ter ondersteuning van het beleid.
- Gevaar van 'door de bomen het bos niet meer zien' wordt opgevangen (= gestructureerd gegevens verzamelen en verrijkte informatie aanbieden).
- Technieken geven aan welke informatie ontbreekt en welke voldoende bevestigd is. Dit is van belang bij het sturen van acties en personeelsinzet.
- Zelfs met onvolledige informatie is het mogelijk om een hypothetisch beeld te schetsen dat toelaat gericht te rechercheren of acties te ontwikkelen.

– Presentatiemethoden maken het mogelijk om anderen snel op de hoogte te brengen over het verloop van het onderzoek. Dit geldt zowel voor strategische als operationele analyse bij het informeren van beleidsvoerders en 'decisionmakers' (hoofdcommissariaat, burgemeester, onderzoeksrechters, vijfhoeksoverleg, ...)

6. AANDACHTSPUNTEN BIJ DE OPBOUW VAN CRIMINALITEITSANALYSE

De voordelen van een goed uitgebouwde dienst Criminaliteitsanalyse hoeven na dit betoog niet herhaald te worden. Iedere gemeente en politiedienst heeft baat bij het op de voet volgen van de criminaliteit. Een Bureau Misdaadanalyse heeft tijd nodig om te groeien.¹⁵ De kennis en expertise bouwt men langzaam maar zeker op door voldoende tijd en middelen te investeren in opleiding en aankoop van geschikte software. Dit vergt belangrijke inspanningen van gans het korps daar de uitbouw van Criminaliteitsanalyse implicaties heeft voor de ganse politiewerking. Een goed functionerende dienst wordt al snel overstelpt met vragen. Dit leidt ertoe dat de hoge werkdruk remmend werkt op het ontwikkelen van nieuwe methoden, initiatieven en multi-variate onderzoekstechnieken. Het is vooral op basis van deze technieken dat het concept van integrale veiligheidszorg wetenschappelijk kan onderbouwd worden. Een constante investeringspolitiek wat betreft mensen en middelen is dus noodzakelijk.

Van fundamenteel belang is het inzagerecht in processen-verbaal. Sommige beginnende diensten wordt dit ontzegd, waardoor het naar mijn mening onmogelijk is om te werken. De basisgegevens van ieder geregistreerd misdrijf vindt men immers terug in de PV's. Een tweede belangrijke stap is het coderen van de gegevens. De politie van Antwerpen was hier reeds geruime tijd mee bezig. Het Bureau Misdaadanalyse werkt met 6 misdrijftypes, namelijk de zeden, slagen en verwondingen (inclusief doodslag en moord), drugs, oplichting en misbruik, diefstallen en vandalisme. Deze misdrijftypes zijn onderverdeeld in verschillende categorieën. De indeling is gebaseerd op het Strafwetboek en de praktijk van de Opsporingsdienst. Sinds 1994 worden op nationaal niveau geïntegreerde fenomeenstatistieken aangeboden door de

15. Bovendien is een minimum aan personeelsleden en middelen (hard- en software) noodzakelijk.

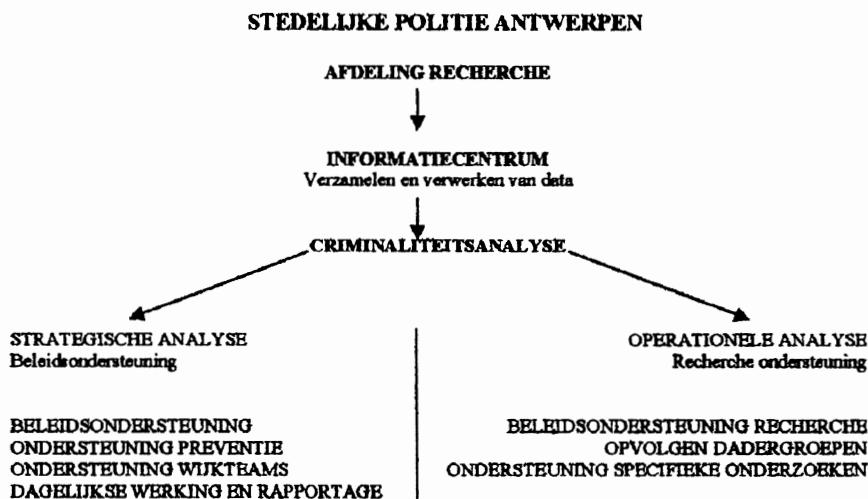
APSD. Vermits deze cijfers betrekking hebben op het ganse strafwetboek en enkele bijzondere wetten, omvatten zij ook alle noodzakelijke basisvariabelen. Onderverdelingen naar *modus operandi* zijn momenteel nog niet mogelijk op basis van de GICS. In de nabije toekomst worden echter verfijnde indelingen aangeboden.¹⁶ Het is voor startende diensten Criminaliteitsanalyse dan ook raadzaam deze cijfers te gebruiken daar men dan een groot deel coderingswerk niet zelf dient uit te voeren.

Voor bijkomende gegevens kan men dan nog steeds de lokale processen-verbaal raadplegen.

Op nationaal vlak dient men te streven naar een soort van homogeniteit in de werking van Criminaliteitsanalyse. Uitwisseling van gegevens en vergelijkingen tussen verschillende geografische entiteiten worden dan sterk vereenvoudigd. Het Politie Informatica Project (PIP) biedt hiertoe veel mogelijkheden.

In dit opzicht valt te betreuren dat de steden en gemeenten momenteel nog geen beschikking hebben over de federale cijfers en het jaarrapport GICS 1998-1999.

Bijlage: Organigram Misdaadanalyse stedelijke politie Antwerpen

Niet iedere gemeente dient een dienst Criminaliteitsanalyse op te zetten. Kleine gemeentes hebben immers een overzicht over de gebeurde feiten zonder dat deze dienen verwerkt te worden. Teneinde de samenwerking tussen de gemeentes en de politiediensten te bevorderen en zo te komen tot een betere bestrijding en beheersing van de criminaliteit kan het nuttig zijn om supralokale initiatieven te nemen. We denken hier bijvoorbeeld aan Criminaliteitsanalyse op het niveau van de InterPolitieZones (IPZ).

Rekening houdend met de huidige politievervormingen en de besluiten genomen door het College van Procureurs Generaal (COL6: Samenwerking, coördinatie en taakverdeling tussen de lokale politie en de federale politie inzake opdrachten van gerechtelijke politie) dient hierover dringend van gedachten te worden gewisseld. De onduidelijkheid die er bestaat over de rol van analisten in het kader van het Arrondissementeel Informatiebureau (AIB) kan hier bijvoorbeeld uitgeklaard worden. Nog te vaak worden beslissingen genomen zonder inspraak van deze diensten. Het statuut van analisten bij politiediensten (veelal burgerpersoneel) speelt hierin zeker een rol. Het is duidelijk dat de huidige indeling admi-

16. Object, bestemming plaats (vanaf 1998 beschikbaar), dader, slachtoffer en relatie dader-slachtoffer.

nistratief/logistiek personeel, analisten op deontologisch vlak onvoldoende erkent en beschermt.¹⁷

Criminaliteitsanalyse heeft zeker nog een weg af te leggen maar zal in het licht van de huidige en toekomstige hervormingen zeker niet aan belang inboeten. Vooral wat betreft ondersteuning en evaluatie van beleid kan strategische analyse een belangrijke rol spelen.

'Meer dan ooit in het verleden zal een resultaatgerichte projectwerking dienen te worden uitgebouwd, in de geest van de ontwikkeling van community policing, met uitdrukkelijk vooraf bepaalde objectieven, met meetbare indicatoren, die dienen te worden nagestreefd en waarop zal worden afgerekend'.¹⁸

Jo FORCEVILLE

Rapporten politiebeleidsondersteuning

HET VERGELIJKEND RAPPORT 1997-1998 OP BASIS VAN DE GEÏNTEGREERDE INTERPOLITIËLE CRIMINALITEITSSTATISTIEK

Dit jaarrapport handelt over de door de politiediensten geregistreerde criminaliteit in België. Het rapport omvat de gegevens voor het jaar 1998 en vergelijkt ze met deze van 1997. Het biedt de lezer op een duidelijke en precieze wijze de gegevens voor de hieronder vermelde misdrijfsubrubriek:

- diefstal en afpersing;
- gewelddadige misdrijven tegen de eigendommen;

17. Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst gestructureerd op twee niveaus van 7 december 1998, *B.S.* 5 januari 1999. Analisten hebben door de aard van hun functie nood aan een bijzonder statuut (inzage-recht, behandelen van vertrouwelijke en persoonlijke gegevens, Wet op de Privacy, ...). Een analyse is immers vaak onderdeel van het gerechtelijk onderzoek. In Nederland werd voor dergelijke functies (o.m. ook voor slachtofferhulp) een statuut van buitengewoon opsporingsambtenaar voorzien. Zie o.a. J. VENEMA, P.J. MUIJEN, J.G. CAMPEN, 'Handleiding politiebevoegdheden voor politie-surveillanten, vrijwillige politieambtenaren en buitengewoon opsporingsambtenaar', VUGA, 1995. Het betreft hier art. 142 van de Nederlandse wet op *Strafvordering*. Ook de burgers bij de dienst Jongere-groeps-geweld en de politiepsycholoog hebben nood aan een dergelijk statuut.

18. P. PONSAAERS, 'Een blik in de toekomst: Sturen vanop wel heel grote afstand', in *De reorganisatie van het politiewezen*, C. FUNAULT, B. DE RUYVER en F. GOOSSENS (red.), Universitaire Pers Leuven, 1999.

- misdrijven tegen de lichamelijke integriteit;
- bedrogsmisdrijven tegen de eigendommen;
- verdovende middelen;
- misdrijven tegen de openbare veiligheid;
- aanranding van de eer of de goede naam van personen;
- misdrijven tegen de openbare trouw;
- milieumisdrijven;
- misdrijven tegen de wapenwetgeving;
- misdrijven tegen de vreemdelingenwetgeving;
- misdrijven tegen de seksuele moraal;
- misdrijven tegen het juridisch statuut van het kind.

De auteurs hebben getracht de gegevens te verduidelijken door ze in de vorm van tabellen, grafieken en kaarten weer te geven. Deze manier van voorstelling moet een meer visuele lezing van de cijferinformatie toelaten.

Het is de eerste keer dat het rapport de volgende twee variabelen, met name het object en de bestemming van de pleegplaats, in rekening brengt. De registratie van deze twee nieuwe variabelen is bij ministeriële omzendbrief sedert 1 januari 1998 verplichtend. Het rapport beschrijft ook de gegevens voor twee nieuwe criminele figuren: de woninginbraken en de diefstal in voertuigen. Deze dubbele inbreng laat toe de beschrijving van de diefstallen te verfijnen.

Zelfs indien het rapport een voorstelling geeft van de belangrijkste trends in de door de politiediensten geregistreerde criminaliteit, is het toch belangrijk voor de geest te houden dat de gegevens in geen geval een exact beeld weergeven van de criminaliteit gepleegd op het Belgisch grondgebied en dit aangezien een groot aantal feiten niet ter kennis gebracht wordt aan de politiediensten. Desalniettemin blijft het een waardevol en noodzakelijk instrument voor de ontwikkeling van een beleid inzake de bestrijding van criminaliteit en onveiligheid en voor de politieorganisatie.

RAPPORT MET BETREKKING TOT DE OPENBARE ORDEHANDHAVING NAAR AANLEIDING VAN VOETBALMATCHES - SEIZOEN 1998-1999. STATISTISCH ANALYSE-RAPPORT

Het rapport behandelt de meest markante resultaten inzake openbare ordehandhaving in het voetbalseizoen 1998-1999. Het bestudeert de voornaamste indicatoren in de evolutie van het hooliganisme bij de supporters van de eerste en tweede divisie (percentage van voetbalwedstrijden met